

Солдатенко О.І.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри музичного мистецтва та менеджменту соціокультурної діяльності, Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка, м. Чернігів, Україна

Трофимова Я.І.

магістрантка кафедри мистецьких дисциплін, Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка, м. Чернігів, Україна

МЕТОДИ ІНТЕГРУВАННЯ ІКТ В УРОК МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ІНТЕРЕСУ ДО МУЗИКИ У ПІДЛІТКІВ

«Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) — часто використовується як синонім до інформаційних технологій (ІТ), хоча ІКТ це загальніший термін, який підкреслює роль уніфікованих технологій та інтеграцію телекомунікацій (телефонних ліній та бездротових з'єднань), комп'ютерів, підпрограмного забезпечення, програмного забезпечення, накопичувальних та аудіовізуальних систем, які дозволяють користувачам створювати, одержувати доступ, зберігати, передавати та змінювати інформацію. Іншими словами, ІКТ складається з ІТ, а також телекомунікацій, медіа-трансляцій, усіх видів аудіо і відеообробки, передачі, мережевих функцій управління та моніторингу» [1].

У ХХІ столітті використання ІКТ поширюється з великою швидкістю абсолютно у всіх галузях людської діяльності. Не виключенням являється сфера освіти, яка почала активно розвиватися та модернізуватися в Україні у останнє десятиліття, особливо у 2017-2018 рр., коли була створена НУШ (Нова Українська Школа). Це новий стандарт освіти для закладів ПЗСО, метою якої є «різномісний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка усвідомлює себе громадянином України, здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, трудової діяльності та громадянської активності» [3].

Для реалізації головної мети НУШ необхідні зміни у методичному та теоретичному підході до навчального процесу. Сучасні школярі звикли до ІКТ і не сприймають стару форму подачі інформації, яка була притаманна викладанню попереднім поколінням через відсутність розгалуженої мережі Інтернету, недосконалому програмному забезпеченню та низьким загальним характеристикам комп'ютерних пристроїв. Програма НУШ створена максимально варіативно для вчителів: дається тема уроку, приблизний матеріал, але педагог може все змінювати на свій розсуд. Вчителі старшого покоління не звикли до активного впровадження засобів ІКТ у професійній діяльності і не використовують весь їх можливий потенціал, недооцінюючи важливість ІКТ у сучасному процесі навчання. Під час пандемії COVID-19 МОН України зобов'язало всіх учителів закладів ПЗСО проводити навчання дистанційно, рекомендувавши деякі програми для розміщення матеріалу та контролю успішності: учнівські платформи Google classroom, Moodle; різні електронні щоденники; батьківські чати де відбувається зворотній зв'язок вчителя з батьками у месенжерах Viber, WhatsApp; програми для відео-зв'язку з учнями Microsoft Teams, Skype, Google Meet та Zoom.

При звичайних умовах освітнього процесу в режимі offline на уроках музичного мистецтва доцільно використовувати різні пристрої для підготовки та проведення уроку такі як: комп'ютер чи ноутбук, принтер, проектор, інтерактивний мультимедійний комплекс (мультимедійна дошка), sound-карта зовнішня; комплекти звукопідсилювальної апаратури (мікшерський пульта, підсилювач, акустичні колонки, комутація), мікрофон.

Принтер використовуються для наочної візуалізації навчального матеріалу за умов неможливості показу на комп'ютері. Доцільно роздруковувати цікаві ілюстрації для відкритих уроків, класів з великою кількістю дітей та дітей з особливими освітніми потребами (поганий зір). Цікавим методом підвищення інтересу до уроку є роздрукування запрошень на урок з тематичним оформленням та прямим закличним лозунгом.

Комплекти звукопідсилювальної апаратури використовуються для прослуховування фонограм по темі уроку.

Проектор та інтерактивна дошка використовуються для показу презентацій, підготовлених учителем або учнями за допомогою програм: Microsoft Power Point, OpenOffice.Impress, Keynote, KPresenter. Презентації роблять інформацію більш зручною для наочного сприйняття завдяки візуальному

оформлення, поетапності і сконцентрованості текстових, графічних, аудіо- та відео файлів. Існує формат електронних презентацій, що активно використовується вчителями – Microsoft Sway. Це безкоштовна онлайн-платформа, на якій реалізовано конструктор презентацій з опцією комбінування тексту з мультимедіа, вбудованою інтеграцією з іншими сервісами, включаючи YouTube, Facebook, Twitter.

Стационарний комп'ютер, ноутбук чи планшет дає величезний простір для проведення цікавого уроку. Підлітки більш охоче сприймають наочний матеріал, і про це необхідно пам'ятати, наприклад, при вивченні на уроці концертів, симфоній, опери чи балету. На безкоштовних відео-хостингах, наприклад, YouTube, є відеозаписи різних музичних творів гарної якості, які завдяки своїй наочності цікаві школярам та допомагають їм краще зрозуміти тему, мету, сенс написання твору, почуття автора, емоції акторів. Вони спонукають перейнятися емоціями твору, звернути увагу на широкий спектр музичних інструментів при оркестровому виконанні, розрізнити групи інструментів у творі та їх мелодичні лінії, тощо.

ІКТ дають можливість використовувати на уроках мистецтва різні освітні програми, що сприяють активному і цікавому пізнанню теми та розвитку різних навичок у підлітків. Наприклад, для кращого запам'ятовування конкретних моментів твору, портретів композиторів можна використовувати сайт <https://online-puzzle.ru> або <http://pazlyonline.com>, на яких є конструктор пазлів та можливо додавати власні зображення. Для розвитку слуху є онлайн-тренажери, флеш-ігри, які побудовані на принципі «приклад нот – ваша відповідь». Для формування навички читання нотного тексту існують спеціальні нотні тренажери, які є у безкоштовному доступі для всіх охочих. Для запам'ятовування окремих мелодій використовується сервіс Play Market, де можна завантажити гру «Плитки піаніно», що знаходиться у безкоштовному доступі і в яку додаються власні мелодії. В цій програмі аудіо виконує ритмічно-фонову функцію, на передньому плані постає ігровий процес, що і цікавить дітей в першу чергу. Ставлячи за мету набрати певну кількість балів у цій грі можна спонукати підлітків до тренування своєї уваги; при цьому постійне пасивне прослуховування мелодії допомагає краще перейнятися ритмом твору, кульмінаціями та спадом. Приклад інших цікавих програм, які можна використовувати на уроках мистецтва: «Шарманщик», «Музична абетка», «Чарівна музична сходинка», «Музыкальная шкатулка», «Первинні музичні жанри», програма для вивчення оркестру «The Orchestra, Music Lesson», «Piano Professor», «Magix Music Maker».

«"Учись рисувати. Учебник"» допомагає дитині освоїти ази рахунку, розвиває відчуття ритму, вчить розпізнавати голоси різних тварин і птахів, а також визначати звучання різних музичних інструментів на слух.

– «Клиффорд. Угадай мелодію» дозволяє освоїти ази музичної грамоти і звучання нових музичних інструментів, одержати знання про композиції, ритми і музичні стилі, розучити нові пісні і танцювальні мелодії.

– «Нашествие звуков» розвиває абсолютний і тембральний слух.

– «Повтори мелодію» розвиває слух, почуття ритму і здатність розпізнавати мелодію після трьох повторень елементів, відтворених програмою (окремих нот, певного ритму або мелодії).

– «Музыкальные кирпичи» – Спочатку школяр слухає мелодію, потім з музичних «цеглинок» становить її нотний «стан», тим самим розвиваючи музичний слух, почуття ритму, музичну пам'ять.

– «Музыка детям» дає можливість записувати нотами музику яку потім можна прослухати або заспівати.

– «Репетитор по начальной нотной грамоте» дозволяє вивчити розташування нот на нотному стані і на фортепіанній клавіатурі, діези, бемолі, тривалість нот, пауз, тактів, інтервали, акорди і тональності, та визначити рівень розвитку музичних здібностей дітей» [5, с. 290].

Всі перераховані програми забезпечують цікавий перебіг уроку, розвиток музичних навичок та інтересу до уроку мистецтва в цілому.

Отже, використання ІКТ у процесі навчання – нескладний та цікавий процес, який сприяє активній пізнавальній діяльності учнів та кращому засвоєнню матеріалу, а використання звичних пристроїв, наочність та ігрова складова програм прищеплює інтерес до процесу пізнання музики, незважаючи на незвичну форму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вільна енциклопедія «Вікіпедія». Інформаційно-комунікаційні технології URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Інформаційно-комунікаційні_технології (дата звернення: 30.03.2021).

2. Нова Українська школа коротко URL: <https://nus.org.ua/about/> (дата звернення: 30.03.2021).
3. Розвиток особистості молодшого школяра в умовах реалізації концепції «Нова українська школа» URL: <https://sno.udpu.edu.ua/index.php/naukovo-metodychna-robota/91-tendentsiyi-suchasnoyi-pidhotovky-maybutnikh-uchyteliv-pochatkovoyi-shkoly/277-rozvitok-osobistosti-molodshogo-shkolyara-v-umovakh-realizatsiji-kontseptsiji-nova-ukajinska-shkola> (дата звернення: 30.03.2021).
4. Солдатенко О.І. Комп'ютерні технології та гітарні аранжування в розвитку музичних здібностей учнів: навч.-метод. посіб. для вчителів та учнів шкіл естет. вихов.; Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка. – Чернігів : Видавець Лозовий В.М., 2015. – 88 с.
5. Солдатенко О. І. Розвиток музичних здібностей учнів шкіл естетичного виховання за допомогою комп'ютерних програм. *Вісник ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка*. 2013. Вип. 110. С. 289–292.
6. Солдатенко О.І. Використання інформаційно-комп'ютерних технологій в процесі навчання гітаристів в ДМШ. *Культурно-мистецька освіта як складова художнього простору ХХІ століття: зб. матеріалів міжнар. наук-творч. конф.* (Одеса, Київ, Варшава, 30 квітня 2014). Київ, 2014. С.187–189.